

*Рак Н.М., Волошин М.М.
(Подільська державна аграрно-технічна академія)*

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНИХ ВМІНЬ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ “СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ МАШИНИ”

В статті визначаються дидактичні умови, що сприяють формуванню пізнавальних умінь студентів при вивченні сільськогосподарської техніки. Виявляється вплив мотивації на навчальну та пізнавальну діяльність студентів. Використовуються сучасні підходи до організації навчального процесу.

The article determinats didactic conditions influencing formation of educational and cognitive skills of the students while studying the subject of “Mechanized Agriculture” and correlation of creative activity. The motivation influence is determined by providing the education of students. The modern methods of approach are used toward the educational organization.

Після здобуття незалежності перед нашою країною постав ряд питань та проблем, які вимагають термінового вирішення. Україна — аграрна держава, і тому дуже важливим є відродження та розвиток сільського господарства. А це неможливо без кваліфікованих фахівців. Випускники аграрних навчальних закладів будуть працювати на керівних посадах підприємств різних форм власності. Тому перед викладачами вищих закладів освіти стоїть завдання не тільки дати студентам міцні та ґрунтовні знання і вміння, але й розвинути мислення, зацікавити вивчення дисциплін, активізувати пізнавальну діяльність та творчі здібності студентів.

У всіх вищих аграрних навчальних закладах I-II рівня акредитації студенти вивчають сільськогосподарську техніку, а отже, однією з найважливіших профільних дисциплін є “Сільськогосподарські машини”. Студенти по-різному засвоюють будову, принцип роботи та регулювання сучасної сільськогосподарської техніки. При вивченні одних машин не виникає труднощів, а вивчаючи інші, треба докласти значних розумових зусиль. Варто враховувати і неоднакову підготовку студентів до сприймання і засвоєння матеріалу. Адже частина студентів — мешканці сільської місцевості, з дитинства мали змогу спостерігати за виробничими процесами, деякі приходять до навчальних закладів маючи неабиякий досвід роботи з сільськогосподарською технікою. Інша ж частина студентства — мешканці міст, і такої можливості позбавлені. Відповідно, і навчальний матеріал вони засвоюють важче, а при вивченні складних технологічних вузлів у них виникає більше проблем.

Метою викладача є створення такої атмосфери на занятті, щоб цікаво було всім. Слід розробити такі практичні завдання, щоб студент мав можливість оцінити реальний рівень своїх знань та вмінь, дати йому змогу працювати в індивідуальному темпі, самостійно. Треба намагатися створити такі умови навчання, щоб забезпечити не лише одержання міцних знань,

Формування освітнього середовища. Взаємозумовленість...

а й розвивати творчі здібності студентів. При викладанні технічних дисциплін взагалі і “Сільськогосподарських машин” зокрема, є достатні умови для формування творчого мислення. Під час вивчення сільськогосподарської техніки це проявляється в умінні бачити проблему, знаходити нові шляхи вирішення певних практичних завдань в нестандартних ситуаціях. Студенти мають розуміти, що з часом усі сучасні технології будуть замінені новішими, якіснішими. Важливо, щоб викладач зміг виховати у студентів критичне ставлення до існуючих технологій, вміння оцінювати позитивні та негативні сторони існуючих конструкцій. Але для цього треба добре знати сучасну техніку.

Тому одним з головних завдань навчання є формування навчально-пізнавальних та професійних вмінь та навиків. Варто відмітити, що питання, пов'язані з уміннями, вивчені недостатньо. Вони являють собою найслабше досліджений розділ в теорії діяльності. При вивченні дисципліни “Сільськогосподарські машини” процес формування вмінь є дуже важливим.

Уміння — здатність особи точно, швидко і свідомо застосовувати на практиці засвоєні знання, виконувати дію з вибором і застосуванням правильних прийомів роботи з врахуванням певних умов. Уміння — це знання в дії. Будь-яке вміння потребує певної діяльності, практики, які в свою чергу ґрунтуються на знаннях. Тобто знання і вміння нероздільно пов'язані між собою. Уміння характеризується здатністю з допомогою знань осмислювати інформацію, контролювати і регулювати процес діяльності. Проаналізувавши результати досліджень вчених, які працювали над вивченням пізнавальних вмінь, можна зробити висновок, що їх формування найефективніше проходить в ситуаціях, які спонукають студентів до творчих пошуків. Адже вміння мають творчий характер, а отже створюються широкі можливості для розвитку творчих здібностей студентів. Творчо мислячий фахівець здатен правильно вирішувати виробничі завдання, а саме: вміти виявити причини несправностей сільськогосподарської техніки та усунути, приймати правильні рішення, запобігати аваріям і травмам на виробництві. Дуже важливо, щоб з перших занять вивчення дисципліни “Сільськогосподарські машини” викладач створив атмосферу інтелектуального пошуку, надав можливість відчувати задоволення від пізнання і творчої діяльності, тобто формувати мотив навчально-пізнавальної діяльності. Адже мотив, що найрезультативнішою є та діяльність, в якій є мотив. Основою мотивів діяльності людини є її різноманітні потреби.

Навчальну діяльність студентів характеризують пізнавальна, а пізніше і професійна мотивації. Формуванню пізнавальних мотивів сприяє захопленість викладача, оригінальна форма подачі матеріалу, пізнавальні або ділові ігри, аналіз виробничих ситуацій. І, звичайно ж, розвиток професійних знань і вмінь відбувається набагато швидше, якщо студенти розуміють вимоги майбутньої професії, необхідність та цілеспрямованість навчання, негативні наслідки слабкої професійної підготовки.

Таким чином, підвищення рівня мотивації і свідомого відношення студентів до навчання — важлива умова формування навчально-пізнавальних та професійних вмінь.

Вміння виражаються в здібності свідомо застосовувати знання на практиці. Щоб активізувати діяльність студентів, варто застосовувати різні ме-

Розділ II

тодики та технології, наприклад, проблемне навчання, ігрові технології. На наш погляд, досить результативними є ділові ігри — один із ефективних методів професійної педагогіки. Суть їх у тому, що студенти під керівництвом викладача уявляють себе в ролі керівників виробництва, різних посадових осіб, умовно представляючи їх інтереси. Ділові ігри, крім того, ще й допомагають відновити в пам'яті студентів раніше вивчений матеріал, вчать застосовувати набуті знання і вміння.

Особливо впливають на формування навчально-пізнавальних вмінь мають такі ситуації, де студенти можуть:

- відстоювати власну думку, аргументувати та доказувати свою правоту, використовуючи засвоєні раніше знання та вміння;
- з'ясувати незрозуміле, давати викладачеві запитання;
- аналізувати відповіді товаришів;
- читати додаткову літературу;
- допомагати товаришам, пояснювати незрозумілий їм матеріал.

Одним з аспектів процесу формування навчально-пізнавальних вмінь є повторювання вивченого матеріалу і опора на нього при засвоєнні нових тем. Адже саме поняття “вміння” передбачає використання отриманого раніше досвіду, певних знань. А тому новий матеріал можна сприйняти і зрозуміти лише тоді, коли є опора на засвоєні знання, вміння, навички. Коли немає якісних опорних знань, то суттєво знижується процес формування нових. Припустимо, що студент не знає будови культиватора, отже неможливо розраховувати на те, що він зуміє відрегулювати машину. Отож, викладач повинен визначити рівень опорних знань, умінь та навичок, і, по потребі, відновити в пам'яті студентів ті, які втрачилися. Маючи дані про рівень сформованості знань, умінь і навичок, можна в необхідному напрямку запропонувати хід навчально-виховного процесу.

Список використаних джерел

1. *Артюх С.Ф., Коваленко Е.Э., Белова Е.К., Изюмская Г.В., Беликова В.В.* Педагогические аспекты преподавания инженерных дисциплин. Пособие для преподавателей. — Харьков: УИПА, 2001. — 210 с.
2. *Атанов Г.А.* Деятельностный подход в обучении. — Донецк: “ЕАИ-пресс”, 2001. — 160 с.
3. *Блозва І.Й.* Формування у студентів коледжу професійних вмінь і навичок в процесі вивчення предмета “Сільськогосподарські машини”: 13.00.02 — теорія і методика навчання (технічні науки): Афтореф. дис. к.п.н. — К., 2001. — 20 с.
4. *Коберник О., Коберник Т.* Активізація навчально-пізнавальної діяльності школярів, Рідна школа, 1999, №12.
5. *Методика* преподавания предмета “Механизация сельского хозяйства” /Под ред. Д.А.Сметанина. — К.: Вища школа, 1984. — 240 с.
6. *Проблема освіти: Наук.-метод. зб./Кол. авт.* — К.: Наук.-метод. центр вищої освіти, 2000. — Вип. 22. — 224 с.